asiantuntija Klemola ja pääsihteeri Karanko 24.4.2025

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
hallinto- ja turvallisuusjaosto

PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY:N LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄSTÄ KOSKIEN SAFE-ASETUSTA, U 12/2025 vp

Yleistä

Tuemme Suomen kantaa pääosin. Suomalaiselle alan teollisuudelle sekä Suomen sotilaalliselle huoltovarmuudelle on äärettömän tärkeää, että mahdollisilla toimilla tuetaan puolustusteollisen tuotannon entistä laajempaa maantieteellistä kattavuutta ja että tukea suunnataan nimenomaisesti itäisen etulinjan maille. Emme voi tukea Suomen kannassa niitä kohtia, jotka rikkovat toimittajan oikeusturvaa.

On huomattava, että käsillä oleva lausunto täydentää PIA:n aiemmin antamaa lausuntoa dokumentista E21/2025.

Euroopan turvallisuustoimiväline eli SAFE-rahoitusväline

Pidämme tärkeänä, että rahoitusvälineen kohdentuminen on linjassa Suomen tarpeisiin sekä Naton puolustussuunnitteluprosessin mukaisiin jäsenvaltioiden suorituskykytavoitteisiin. Näitä tavoitteita ei tulisi enää erikseen määritellä erilaisissa Komission prosesseissa.

Ensi vuosikymmenellä Puolustusvoimien materiaalisen kehittämisen painopiste siirtyy maavoimiin. Suomalaisella teollisuudella on huomattavan paljon nimenomaan maasodankäyntiin liittyviä järjestelmiä ja kyvykkyyksiä. Näkemyksemme mukaan näillä huoltovarmuuden kannalta kriittisillä alueilla hankinnat tulee kohdistaa kotimaahan sekä sellaisiin eurooppalaisiin yhteishankkeisiin, joissa suomalaisella teollisuudella on vahva rooli. Ulkomailta hankittaviin järjestelmiin tulee lisätä teollisen yhteistyön velvoite järjestelmien huolto- ja kunnossapitokyvyn sekä puolustusjärjestelmän kehittämiseksi.

Suomen tulee käyttää SAFE-rahoitusvälinettä tavoitteellisesti materiaalisen suorituskyvyn kehittämiseen. Mielestämme merkittävä osa rahoituksesta tulisi kohdentaa erityisosaamista vaativiin korkean teknologian hankintoihin kotimaasta. Puolustusvoimien kehittämissuunnitelmaan on jäänyt vajeita, joita voitaisiin paikata lisärahoituksella. Rahoitusvälineen käytössä tulee olla nopea. Siten olemme huolissamme puolustushallinnon kyvystä instrumentin käyttöön, sillä se edellyttää riittäviä resursseja ja erillisiä prosesseja nopeasti hankittaville suorituskyvyille.

Huomautamme, että esitykset komponenttien alkuperästä on keinotekoinen eikä eurooppalaisella teollisuudella ole yhteistä ymmärrystä arvon määritelmästä tai laskentatavasta. Kokonaisuus on erittäin poliittinen ja täten ymmärrämme Suomen kannan 65 %:n koosta komponenttien kustannusten alkuperälle.

Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA
Eteläranta 10, PL 10, 00131 Helsinki
Puhelin 09 192 31
www.puolustusteollisuus.fi
1534510-8

asiantuntija Klemola ja pääsihteeri Karanko 24.4.2025

Yhteishankinnat

Huomautamme, että yhteishankinnat voivat sekä edesauttaa teollisuuden kehitystä tai ajaa yrityksiä markkinoilta. Esitämme yhteishankintojen huolellista toteuttamista lisättäväksi Suomen kantaan.

Tuemme yhteishankintoja, jotka kohdistuvat maiden yhdessä kehittämiin järjestelmiin tai tuotteisiin. Tällaiset järjestelmät kehittävät osallistuvien maiden teollista pohjaa, jakavat riskejä ja tuottavat resilienssiä.

Sen sijaan yhteishankinnat, jotka kohdistuvat markkinoilta jo saataviin tuotteisiin, voivat huonosti toteutettuina aiheuttaa merkittäviä markkinahäiriöitä. Tällaisille hankinnoille on tunnusomaista, että hankintojen volyymi nousee erittäin suureksi. Näin ollen vain suurimmilla eurooppalaisilla yrityksillä on joko kyky toimittaa tarvittava volyymi tai kantaa esim. viivästymisten riski. Tämä ajaa pienemmät yritykset sekä PK-yritykset ulos markkinoilta, mikä puolestaan vähentää eurooppalaista resilienssiä ja sotilaallista huoltovarmuutta. PK-yritysten ajautuminen marginaaliin ei ole SAFE-rahoitusvälineen artikla 7:n, saatikka muiden EU-politiikkatoimenpiteiden mukaista. Siten on tärkeää, että tällaiset hankinnat toteutetaan hajautetusti ja varmistetaan teollisen tuotannon jatkuminen eri puolilla Unionia.

Olemme samaa mieltä siitä, että välineen rahoitusta tulee voida käyttää teollisen infrastruktuurin ja tuotantokapasiteetin kasvattamiseen. Tälle tulee kuitenkin luoda menettelytapa, jolla yritysten tuotantokapasiteettiin liittyvää tukea voitaisiin hakea suoraan ilman taustalla olevaa Puolustusvoimien tai muun tahon tilausta. Vain tällä menettelyllä yrityksillä on mahdollisuus rakentaa tuotantolinjansa vastaamaan asiakkaidensa äkillisiin tarpeisiin.

Emme missään nimessä voi tukea Valtioneuvoston kantaa siitä, että uusia hankkijoita voitaisiin liittää olemassa oleviin puitesopimuksiin Komission esittämällä tavalla (artikla 18). Tällainen toiminta rikkoo toimittajan oikeusturvaa, eikä kaupallista sopimusta voi muuttaa yksipuolisesti, kuten esityksessä nyt esitetään. Yrityksellä täytyy olla koko ajan selkeä näkemys tarjottavien tuotteiden ja palveluiden volyymeista ja hinnoista.

Euroopan investointipankki

Tuemme näkemystä Euroopan investointipankin (EIP) keskeisestä roolista ja sen kehittämisestä turvallisuus- ja puolustussektorin rahoitusmahdollisuuksien täysmääräiseksi mahdollistamiseksi.

Erityisesti puolustusteknologiaa kehittävät ja tuottavat yritykset kohtaavat rahoitusvaikeuksia. Moni institutionaalinen sijoittaja tai pankkipalveluja tarjoavat pankit vetoavat Euroopan (ja Pohjoismaiden) investointipankin esimerkkiin. Siten olisi tärkeää, ettei EIP:llä olisi keinotekoisia rajoituksia aseiden ja ampumatarvikkeiden suhteen. Huomautamme, että samanaikaisesti nimenomaan

Eteläranta 10, PL 10, 00131 Helsinki
Puhelin 09 192 31
www.puolustusteollisuus.fi
1534510-8

asiantuntija Klemola ja pääsihteeri Karanko 24.4.2025

aseiden ja ampumatarvikkeiden tuotantoa halutaan kiihdyttää eri EU:n instrumentein ja jopa avustuksin.

Muut esitykset

Tuemme Komission näkemystä siitä, että tulevan EU:n monivuotisen rahoituskehyksen tulisi tarjota kokonaisvaltainen ja vankka pohja EU:n puolustuksen tukemiseksi. Suomen tulisi ottaa tämä vahvasti agendalleen.

Yhteenvetona

1. Tuemme Suomen kantaa pääosin.
2. Emme missään nimessä voi tukea Valtioneuvoston kantaa siitä, että uusia hankkijoita voitaisiin liittää olemassa oleviin puitesopimuksiin Komission esittämällä tavalla (artikla 18).
3. Esitämme, että Suomen kantaan lisätään yhteishankintojen huolellinen toteuttaminen siten, ettei niillä aiheuteta markkinahäiriöitä vaan kehitetään teollista toimintaa ja sotilaallista huoltovarmuutta Unionin laajuisesti.
4. SAFE-rahoitusvälineen kohdentumisen tulee olla linjassa Suomen tarpeisiin sekä Naton puolustussuunnitteluprosessin mukaisiin jäsenvaltioiden suorituskykytavoitteisiin.
5. Suomen tulee käyttää SAFE-rahoitusvälinettä tavoitteellisesti materiaalisen suorituskyvyn kehittämiseen. Merkittävä osa rahoituksesta tulisi kohdentaa erityisosaamista vaativiin korkean teknologian hankintoihin kotimaasta.
6. Ulkomailta hankittaviin järjestelmiin tulee lisätä teollisen yhteistyön velvoite järjestelmien huolto- ja kunnossapitokyvyn sekä puolustusjärjestelmän kehittämiseksi.
7. Suomen tulee ajaa puolustuksen vahvaa tukemista myös tulevassa EU:n monivuotisessa rahoituskehyksessä.
8. Teolliseen infrastruktuuriin ja tuotantokapasiteettiin tulee voida kohdentaa SAFE-rahoitusta myös ilman taustalla olevaa yhteishankintaa.

Eteläranta 10, PL 10, 00131 Helsinki
Puhelin 09 192 31
www.puolustusteollisuus.fi
1534510-8